

Könyvtárhasználó filológusok aggodalmai és reményei

Miért féltjük régi könyveinket, van-e veszítenivalónk a digitalizálás előretörésével, s átvitt értelemben is milyen árat kell mindezért fizetni? Saját bizonytalanságaimat, előítéleteimet és felbukkanó szkepticizmusomat is eloszlatandó az új technológiákat kísérő „üdvötnokkal”, varázsszavakkal szemben a szakirodalomból olyan megnyilatkozásokat választottam gondolataim alátámasztására, amelyek az új technikai vívmányokat előszeretettel használó „humán tudósok” (filológusok, történészek) véleményét, alapállását tükrözik. Elsősorban a régi dokumentumtípusok „föltéséhez”, nosztalgikus elsíratásához kapcsolódó „kutatói attitűd” okai foglalkoztatnak, és természetesen a dilemmák mentén körvonalazódó nyitott kérdések megválaszolhatósága.

Horváth Iván irodalomtörténész (az ELTE Régi Magyar Irodalom Tanszékének tanára és egyben a Bölcsészettudományi Informatika Program vezetője) – a Francia Intézet által rendezett budapesti konferencián – szemléletesen mutatott rá a régi és új hordozók körüli viták sarkpontjaira:

- a szövegeknek túl kell élniük minket;
- a túlélés titka részben a hordozók mennyiségében rejlik, az írásos kultúra történetében a másolatok száma mindig fontos volt;

- az Internet eltünteti a kapcsolatot szöveg és hordozó között (ezrek ugyanazt a fizikai példányt használják);

- további veszteségekre számíthatunk (400 év alatt a könyveink 80–90 százaléka eltűnt);

- féltő, hogy az Interneten szövegek fog-
nak eltűnni. (1)

Ulrich Raulff, a konzervatív Frankfurter Allgemeine Zeitung kulturális rovatának vezetője az olvasás metaforájáról mint az európai kultúra alapmetaforájáról beszél, „A könyvtárat újra és újra vissza kell hódítani” című korábbi előadásában: (2) „Ha van Európának valami olyan szimbóluma, amely csak rá jellemző, akkor ez egyedül a könyv és az olvasás lehet. Az a két nagy mitikus figura, akiket Európa maga alkotott meg,

(...) Doktor Faust és Don Juan, a könyv emberei voltak és maradtak: az egyik abban a kísérletében, hogy elszakadjon a könyvtudományoktól (meg akar tőle szabadulni), a másik abban, hogy még a hódításait is könyvelni (le akarja írni helyzetét). Az európai újkor nagy utópiái gyakorta könyvtárak képében testesültek meg, antiutópiái pedig olyan világról szólnak, amelyben nincs könyv.” Talán ezzel az erős kötődéssel is magyarázható az új technológiák megjelenését gyakorta erőszakos betolakodóként, idegen testként érzékelő „európai” szemlélet. Ugyancsak a Francia Intézet folyóirat-konferenciáján hangzott el az a vészjelzés, amely szerint ideje lenne létrehozni egy európai koordináló ellensúlyt az amerikai audiovizuális ipar befolyása ellenében. (3)

Visszakanyarodva Raulff eszmefuttatásához, érdemes kiemelni az európai könyvkultúra sajátos kétarcúságára vonatkozó megjegyzését is, amely szerint „az a földrész, amely a könyv kultúráját megteremtette és kifejlesztette, egyúttal egy bibliofób barbárságot is létrehozott.” (4) Az előadó hangsúlyozza, hogy Európa ma politikai és kulturális fejlődésének válaszüttjében áll, hiszen ma is naponta örülhetünk elveszettnek hitt könyv- és kéziratállományok felbukkanásának, vagy – sajnos

gyakrabban – sajnálkozhatunk gyűjteményeink visszavonhatatlan, anyagi támogatást is nélkülöző pusztulása, hadizsákmányként való visszatartása miatt. (Például Németországban is pusztulás fenyegeti a tudományos könyvtárak állományának egynegyedét, s még rosszabb a helyzet a kelet-európai országokban. Lásd a határon magyar könyvtárak sorsát.) Bár Európa nagyobb és nyitottabb lett az utóbbi tíz évben, a bürokraták érdektelensége mellett mindenekelőtt a hiánygazdaság fenyegeti a meglévő könyvtárakat. „Ugyanaz a föld-

rész azonban, amely (...) naponta eljártssza történelmi könyvalapjainak egy részét, egyúttal egyre szorosabban szövi elektronikus hálózatait. (...) Nemsokára – így mondják az új, virtuális olvasásvilág prófétái – nem lesz már a régi könyvtár, a maga nehéz és poros anyagszerűségében, vastag falaival és súlyos köteteivel. Ehelyett a PC válik egy olyan egyetemes könyvtár kapujává, amely mint ha egy barokk herceg vagy egy olyan fantasztikus literátor álmaiból jött volna létre, mint Borges. (...) A tudás rendjének

legnagyobb változása lesz ez a könyvnyomtatás feltalálása óta, és a hagyományos copyright kezdődő felbomlása, a szerző nélküli szöveg strukturalista víziójának megvalósulása egy új, intellektuális társadalmi szerződés után kiált.” (5) Valószínűleg jogos a szerző afölötti aggodalma is, hogy kevés az igazán realiztikus előrejelzés a könyvtárak számára a digitalizálás gyakorlati és gazdasági hatáiról. Konkrét, életszerű – és főleg emberi léptékű –, hosszútávra kidolgozott stratégiák helyett inkább a kódos reklámhadjáratok, gazda-

sági lobbycsoportok médiamoguljai (a magukat már most a 21. század 20 százaléka álmodók) (6) hurráoptimizmusa hallatszik. (Vagyis a tevének sikerült beleütnie az orrát... abba a bizonyos sátorba.) (7) „Technicista hatalmi örületől hajtva a teoretikusok többsége úgy beszél, mintha az új könyvtár, a computerfreaks-ek játékbarlangja már réges rég valóság lenne, és mindössze arról lenne csak szó, hogy a technikába még egy kis etikát injekciózunk, nehogy teljesen elveszítsük a kontrollt a játékosok fölött. Akit foglalkoztat

Bár Európa nagyobb és nyitottabb lett az utóbbi tíz évben, a bürokraták érdektelensége mellett mindenekelőtt a hiánygazdaság fenyegeti a meglévő könyvtárakat. „Ugyanaz a földrész azonban, amely (...) naponta eljártssza történelmi könyvalapjainak egy részét, egyúttal egyre szorosabban szövi elektronikus hálózatait. (...) Nemsokára – így mondják az új, virtuális olvasásvilág prófétái – nem lesz már a régi könyvtár, a maga nehéz és poros anyagszerűségében, vastag falaival és súlyos köteteivel. Ehelyett a PC válik egy olyan egyetemes könyvtár kapujává, amely mint ha egy barokk herceg vagy egy olyan fantasztikus literátor álmaiból jött volna létre, mint Borges.

az európai könyvtárak sorsa, aki sorsukat szimpátiával kíséri, ily módon a gondok kettős horizontjában találja magát. A történelmi állományok megtartásáért való konzervatív gondoskodást nem szabad áldozatul dobni az elektronikus könyvtár utáni futurisztikus törekvésnek. Másrészt a könyv iránti antikvárius kegyelet nem vezethet oda, hogy veszni hagyjuk a tudáshoz való hozzáférés szélesebb és olcsóbb módjait.”

Raulff előadásának további részében arról beszél,

hogy a filológus és történész számára mit jelent egy könyvtár, ha úgy tetszik, a könyvtár leghűségesebb híveinek és használóinak védőbeszédét mondja el, olyan védőügyvédek társaságában, mint *Umberto Eco* és *Aby Warburg*, s mindezt magával ragadó metaforikus nyelven s ugyanakkor tárgyilagos tényisztelettel.

Raulff szerint a filológus számára annyit jelent a könyvtár, mint a természetudósoknak a laboratórium, az orvosnak a klinika, az etnológusnak a terep. Az olvasáskutatók már rég leszögezték, hogy a „tu-

dás materiális hordozói, az írás és az olvasás formái egyáltalán nem közömbösek az adott szakok üzenetei és jelentései szempontjából.” (9) A történelmi és filológiai tudás „teste” és megújulási terepe tehát egyértelműen a könyvtár és levéltár. Eco számára például nem prioritás egy adott információ vagy egy kötet minél gyorsabb elérése, inkább az, hogy sok legyen egymás mellett és mögött, s adassék meg az eltévedés lehetősége is, amelynek során új ötleteket, új kutatási célokat is kaphat.

Aby Warburg ezt a viszonyt a „jó szomszédság törvényének” nevezte el. Szerinte az ember mindig a „mellette levő könyvet” keresi. A valódi felfedezésekhez mindig az útról való letérés lehetősége vezeti el a kutatót. A produktív véletlent nem érdemes kiiktatni, a produktív gondolkodás számára nem a legegyszerűbb út a leggyorsabb. Ez a felfogás ellentétes azzal a keresés-találat játékkal, amelyet ma információkeresésnek hívunk. Eco és Warburg „a szellemi lét egészen más ökológiáját építi fel” (10), amelynek a szabadpolcos könyvtár felel meg leginkább.

Természetesen egy századelőn élt tudós gazdag magánkönyvtára nem lehet már eszmény a mai könyvtári feladatok ellátására, de a gyorsaság és az egyetemes elérhetőség nem minden, sőt csökkentheti a sikerélményt és a felfedezés örömét. (11) A jó olvasásra ez a század eleji könyvtár szoktatta használóit, a gyorsan cikázó nagy mennyiségű információ csak gátolja az alapos olvasással történő ismeretszerzést, s legfeljebb belefulladásra lehet. *Dieter E. Zimmer* szerint a Nagy Virtuális Könyvtár soha nem valósul meg, mert időbeli és pénzügyi okokból az elektronikusan hozzáférhető állományok mindig csak egy töredékét fogják kitenni a történelmi könyvtárak valós dokumentumanyagának. *Raulff* értelmezésében:

„A valódi gazdagsága a könyvtárnak (...) éppen azokban a könyvekben rejlik, amelyeket soha sem fognak digitalizálni, mert haszontalannak vagy ezoterikusnak találják őket.” (12) Ezek nélkül a „könyv mögötti könyvek” nélkül a könyvtárak és mé-

diatárak az aktualitások felszínes bazarává válhatnak. Egy ésszerű munkamegosztást kellene kialakítani a könyvformájú és az elektronikus szövegek között, valamint a könyvtár típusok között is. A természettudományban járható út a tudományos eredmények elektronikus publikálása, a szellem- és kultúrtudományok művelői azonban, úgy fest, történeti anyagukat még jó ideig hagyományos dokumentumokban és hagyományos gyűjteményekben fogják kutatni. Számukra az elektronikus segédeszközök inkább a helyhez nem kötöttséget biztosítják a bibliográfiai tájékozódásban (elektronikusan támogatott heurisztika). „Az elektronikus hálózat éppen abban segítheti a könyvtárakat, hogy gyűjtőkörükben jelentősen különbözhessenek, hiszen Európa gazdagsága éppen a különbözőségeiben rejlik, a digitális könyvtár vívmányai lehetővé tehetik, hogy Európa továbbra is különbözőségeket hozhasson létre. Így talán számos elfelejtett, elrejtett, feltalálhatatlan, láthatatlan könyv is előkerül, s „láthatóvá válik Keleten is, Nyugaton is.” (13)

John Seely Brown és *Paul Duguid* „A dokumentumok társas élete” (14) című írása megnyugtató alternatívát kínál a fent említett, hagyományos dokumentumformák és intézmények fennmaradási lehetőségeire vonatkozóan, pontosabban meghirdeti a különböző dokumentumformák békés egymás mellett élését.

A cikk elsősorban a dokumentumok változatos közösségi funkcióival foglalkozik, bemutatja a „társadalmi tér megkonstruálásában és áthidalásában” játszott sokrétű szerepüket. A szerzők szerint a dokumentum nem egyszerű információhordozó, hanem láthatatlan közösségek létrehozására és fenntartására is képes, s többek között ezzel magyarázható szívóssága és biztos fennmaradása. Már-már közhely, hogy az új technológiák hatására megváltozik a dokumentumok használati módja, s a hordozótól való részleges elszakadással a „vezeték metaforánál” tágabb értelmet nyerhet a dokumentum fogalma.

Nem elhanyagolható a dokumentumok szociális funkciója sem, hiszen mindig fontos szerepet játszottak a független nem-

zetek kialakulásában, sőt fenntartásában is. (Például az Egyesült Államokban: Függelenségi Nyilatkozat, Alkotmány, a populáris kultúra elemei, a napilapok széles terjesztési köre.) Az előbbi formák egyfajta tudatalatti közösségi érzést hoztak létre a szétszórta népeségben, a tagok mind-egyikének képzeletében él egy kép a közösségről, amelyhez tartoznak.

Huizinga 1926-ban a napilapnak hasonló kulturális funkciót tulajdonított Amerikában, mint amit annak idején Aiszkhülosz drámái jelentettek: „(...) amelyen keresztül egy nép – egy sokmillió népi – tudatára ébred szellemi azonosságának. Amikor olvassák a lapokat (...), egy szerzetést végeznek: a kultúrájuk tükörképével szembesülnek (...)”

A szerzők elismerik, hogy a sugárzott és online kommunikációs formák már nem keltenek ilyen erős összetartozás-érzést, bár az eddigieknél szétszórta embercsoportok férnek hozzá egyidejűleg ugyanahhoz a dologhoz. Az országos események drámái pillanatait megőrkítő dokumentumok mindig életképesek, függetlenül attól, hogy hagyományos hordozón jelennek-e meg, hiszen képesek megteremteni az egyidejűség és a lelki közösség érzését.

Egy-egy új dokumentumforma megjelenése mindig újfajta közösségi világokat teremt. A cikk írói az új média teremtette hobbyközösségeket a reneszánsz kori tudóstársaságokhoz hasonlítják, melyeket szintén a közös érdeklődési kör és a kommunikáció tartott össze. Jelentős különbség azonban a hagyományos társulásokhoz képest az, hogy a hálózaton megjelenő új dokumentumformák (olcsó hírlevelek) sok esetben mulékony közösségi világokat hoznak létre, mivel itt könnyebb a csoport-szerveződés és a szétszilárdás lehetősége is. Tehát egyértelműen a hagyományos kommunikációs formák javára írható, hogy stabilizáló hatásuk erősebb volt az új formákéhoz képest. Ellenben a technikai fejlődés nagy lehetőségének látják az egyes dokumentumok értelmezési, meg-tárgyalási módozatainak továbbfejlesztését. Az emberiség legfontosabb dokumentumaihoz fűzött kommentárok „folyama-

tosan egymásba fonódnak egy »intertextualitásnak« nevezett folyamatban”. Úgy lát-szik, a hipertext programok lesznek a leg-alkalmasabbak a szövegközi kapcsolatok közvetlenségének megteremtésére. Elterjedt formává vált, hogy klasszikus műveket is kiadnak egyszerre hagyományos könyvként és elektronikus (WEB) formában is, ez is bizonyítja a hagyományos és digitális formák lehetséges szimbiózisát. A „technofil és a bibliofil emberek” frontja ennek ellenére megmerevedett, mert egyik oldal sem látja be igazán, hogy az „új formák megfiatalítják a régieket, meghosszabbítják közösségi létük hasznos időszakát, nem pedig véget vetnek neki.” A tudományos folyóiratokkal szemben a digitális média ma sem versenyképes, mert nem tudja olyan hatékonyan ellátni a „társadalmi szűrő” funkcióját a vélemények fejlődéstörténetének rögzítéséhez. Az elektronikus információforrások viszont könnyebbé teszik a nyomtatott folyóiratok használatát.

Megoldhatatlannak látszó probléma a dokumentumok mennyiségének felduzzadása, amely megteremtette az úgynevezett „figyelem-gazdaságot”, vagyis központi kérdés lett, hogy a megcélzott közönség felismerje a neki szánt dokumentumokat. Úgy fest, a hagyományos dokumentumok ebben is jobbak, hiszen ha a web-lap nem hordoz konkrét, világos üzenetet, a hipertext kapcsolatokkal könnyedén tovább lehet menni.

Brown és Duguid szerint az egyes dokumentumok esetében az is meghatározó, hogy őrző-irányító vagy közvetítő-fordító szerepet töltenek-e be. A dokumentumok irányító szerepe szerintük jelentősebb, mint a koordináló: általában elkerülhetetlen, hogy a közvetítés során az egyik csoport kényszerűen alá ne vettessék a másik értelmezésének. Utóbbi próbálkozás viszont mindig kockázatos és bizonytalan kimenetelű, hiszen egy közösségen belül a közös értelmezési szokásokon alapuló kommunikációs formák működnek jól.

Ez utóbbi problémakörhöz kapcsolódik a dokumentum és a hatalom viszonyának kérdése is. Itt is két tábor áll szemben egy-

mással, két szélsőséges alternatívát vázolja fel. Az írásbeliség teoretikusainak egyik csoportja (Walter Ong, Marshall MacLuhan, Elizabeth Eisenstein stb.) amellettt voksol, hogy az információk technika megújulása a demokrácia hajnalát hozza el, s eddig elérhetetlen szociális eszmények valósulhatnak meg. A másik csoport (Weber, Chandler, Foucault) az állami irányítás erősödését jósolja, s attól tart, hogy az Internet alá fogja ázni a civil, a politikai és a gazdasági intézményrendszert is. Szerzőpárosunk optimistább, szerintük a technika lehetőségei különböző végki-fejleteket engednek meg: a végeredmény a hatékony társadalmi vita és kreativitás függvénye lesz.

Végül az egyik legizgalmasabb kérdéscsoport a dokumentumok rögzítettsége és módosíthatósága, illetve a kiadó és a fo-

gyasztó közötti különbségtétel. Teoretikusaink szerint itt is kialakítható egy egészséges egyensúly, hiszen bizonyos dokumentumtípusok (például „nagy” művek, jogi dokumentumok) esetében éppen olyan fontos a rögzí-

zethezőség, mint másoknál (például könyvtári katalógusok) az azonnalóság vagy a módosíthatóság. Bár az új dokumentumformák esetében egyértelműen az alakíthatóságra tolódtott a hangsúly, az emberek egyre jobban kezdik értékelni az állandóságot, a kiszámíthatóságot. Továbbra is fontos az író és olvasó egyértelmű megkülönböztetése. Az olvasható-írható hipertextes web-dokumentumok többsége nem ad lehetőséget az eredeti dokumentumok átírására, a kommentár világosan elkülönítható, s általában a szerző határozhatja meg a szöveghelyeket, ahová megjegyzéseket lehet tenni. „A megkülönböztetés csak lehetőség, a rendszer határozza meg, nem a szükségszerűség. A különbség nem töröltetett el, nem szabad lebecsülni a szükségségtől a lehetséges irányába való elmozdulás társadalmi hatásait. A rögzítettségek fontosságának külö-

nös visszatérése (...) azt jelzi, hogy miközben »digitálisak« vagyunk, (...) vannak megőrzésre érdemes aspektusai [életünknek] (...) Baudelaire azt mondta, hogy a művészet félig »a változás, a múlandóság, a véletlenség«, és félig »az örökkévaló és a változatlan« – írja Brown és Duguid. A két oldal egyszerű szembeállítását értelmetlen is lenne, hiszen nem zárják ki egymást: ma már lehetséges a változtathatóság ott, ahol korábban csak rögzítettség volt (például digitális könyv), ugyanakkor rögzíteni lehet, ami korábban múlandó volt (analog hangfelvétel, színházi előadás stb.). A web nagy lehetősége valószínűleg abban van, hogy rugalmasan tudja kombinálni a rögzítettséget és a változékonyságot. A könyvtárak értéke is a rögzített szövegek és a bővülő gyűjtemény, az állandóan felülvizsgált katalógus kettősségében rejlik – zárja gondolatait az amerikai szerzőpáros.

Summázva a fenti gondolatokat, itt egy dokumentum többféle lehetséges létezési módjáról van szó, amely forma mindig alkalmazkodik az igényekhez.

Ha például valaki továbbra is szűk baráti körben, borozgatás mellett szeretné megvitatni hasonló ízlésű barátaival kedvenc könyvműveit, az valószínűleg továbbra is a hagyományos papíralapú formát fogja megvenni, s ha valaki szélesebb kör véleményére is kíváncsi, akkor is csak az egyik lehetséges megvitatási mód a Web által kínált CoNote típusú kommentárgyűjtemény. Úgy gondolom, hogy itt a hozzáférési jogosultságokat mindenképpen strukturálni kell, mert azt hiszem, nem vehető komolyan az a lehetőség, hogy egy megjelenő regényhez a világ minden pontjáról átláthatatlan mennyiségű és minőségű kommentár érkezzen, ez csak egy „áldemokratikus” lehetőség lenne, és főleg időpazarlás.

A magam részéről „az útról való letérés”, az eltévedés, a véletlen felfedezés élményéről sem szeretnék lemondani. Egy

Egy-egy új dokumentumforma megjelenése mindig újfajta közösségi világokat teremt. A cikk írói az új média teremtette hobbyközösségeket a reneszánsz-kori tudóstársaságokhoz hasonlítják, melyeket szintén a közös érdeklődési kör és a kommunikáció tartott össze.

példával illusztrálva: a fenti ismertetett előadásokra, írásokra is részben véletlenül bukkantam rá, különböző csatornákon, helyeken, okból, időben is távol és a szálak most mégis összefutottak. Úgy is mondhatnám, hogy a fenti gondolatok (Baude-laire-től Econ át Brownig) „egymásba fonódnak egy »intertextualitásnak« nevezett folyamatban” és „egymásnak felelnek idő és tér távolságain át”. (15)

Jegyzet

(1) Francia-Magyar Folyóirat Fórum: *Milyen szerepet töltenek be a folyóiratok az értelmiségi gondolkodásban Franciaországban és Magyarországon?* című konferencia, Bp, 1998. október 29–31.

(2) *Közművelődési könyvtárak egy új Európáért* című konferencia a Francia Intézetben, Bp, 1997. szeptem-

ber 25–27.

(3) vö. GYÖRGY Péter hozzászólása, Francia-Magyar Folyóirat Fórum.

(4) RAULFF, U.: *Közművelődési könyvtárak egy új Európáért*. 3K, 1997/12. sz. 3. old.

(5) uo. 4. old.

(6) vö. MARTIN, Hans-Peter: *A globalizáció csapdája*. Perfekt Kiadó, Bp, 1998. 352. old.

(7) vö. RÓZSA GY.: *Kulturális örökség és információs társadalom*. Argumentum Kiadó, Bp, 1995. 82. old.

(8) RAULFF, U.: i.m. 4–5. old.

(9) uo.

(10) uo. 6. old.

(11) vö. LORENZ, K.: *A civilizált emberiség nyolc halálos bűne*. IKVA, Sopron, 1988.

(12) RAULFF, U.: i.m. 6. old.

(13) vö. uo. 8. old.

(14) Replika, 1997. március 177–194. old.

(15) BABITS Mihály: *Az európai irodalom története*.

N. Mandl Erika

Az információs társadalom és a könyvtári szolgáltatások

A világ az ezredfordulóra átlép a tudásközpontú információs világtársadalom korszakába. Az élenjáró társadalmak (a japán, az amerikai) és a vezető európai államok társadalmi (az angolok, a németek, a franciák, a dánok és finnek) már jó ideje az információs világekorszakról, az információs gazdaságról, információs-kommunikációs társadalomról és a nemzeti kultúrát megőrző tudástartalmakról gondolkodnak.

Az Európai Unió és hazánk is a globális információs társadalom felé tart. Bár a magyar információs társadalomról még nem készült el a minden területet érintő, átfogó nemzeti információs stratégia, a jelenlegi információs társadalom fejlettségi sorrendjében a harmadik helyen, 1000–2000 pont között a „futó” országok csoportjában szerepelünk. (1)

Az információs társadalom bonyolult, átfogó kategória, amely tartalmazza az információt, a kommunikációt, az interaktivitást és egyáltalán a szellemi tőke, tudás, és legtágabban a kultúra, a politika és a mindezekkel összefüggő szociális vonzatok fogalmát. Az információs szupersztráda egy szűkebb fogalomkör, de alapvetően fontos:

azokat az infrastrukturális és kommunikációs lehetőségeket foglalja magába, amelyek keresztlé az információ átvitele és forgalma megvalósítható. Jelenleg az információs társadalomról teljességgel még csak koncepcionálisan és virtuálisan beszélhetünk úgy, mint tudástársadalomról és kultúratársadalomról, mert még csak potenciálisan létezik: az UNESCO, az EUROBIT, az Európai Unió, a közép- és kelet-európai országok, kutatási- és technológiafejlesztési keretprogramok, nemzeti infrastrukturális stratégiai tervek stb. dokumentumaiban.

Az információs társadalom koncepciója stratégiai világesély, azt célozza, hogy az infrastruktúra globális, de a benne áramló helyi, regionális és kulturális tartalom